
K osvieteniu vždy dochádza nečakane. Nedosahuje sa postupne, pretože postupnosť prináleží mysli a osvietenie nepochádza z mysle. Merateľnosť prináleží mysli a osvietenie je za jej hranicou. Takže nemôžeš sa postupne stávať osvieteným, jednoducho sa to udeje. K osvieteniu nemôžeš dôjsť krok za krokom, žiadne kroky neexistujú. Podobá sa priepasti, buď do nej skočíš alebo nie.

Osvietenie nemôžeš dosiahnuť čiastočne, len tak trochu. Je to jeden celok – buď si v ňom alebo nie, nejestvuje v ňom postupný rast. Pamätaj na túto základnú vec: osvietenie je neroztrieštené, úplné, absolútne. Dochádza k nemu nárazovo, preto ho myseľ nikdy nedokáže obsiahnuť. Mysleľ je schopná porozumieť čomukoľvek, čo je rozdelené. Mysleľ môže pochopiť čokoľvek, čo možno dosiahnuť postupne, pretože myslieť znamená analyzovať, škatulkovať, fragmentovať. Mysli nerobí problém porozumieť častiam, no celok jej uniká. Takže ak počúvaš myseľ, nikdy nedosiahneš cieľ.

Presne o to ide: mníška Chiyono študovala dlhé roky, a nič sa neudialo. Mysleľ môže študovať o Bohu, osvietení či prapodstate. Dokonca sa môže tváriť, že všetkému rozumie. No Boh nie je čosi, čo musíš pochopiť. Hoci aj vieš všetko o Bohu, nepoznáš ho. Pravé poznanie nie je „o“ niečom. Keď vyslovíš „o“, zostávaš na povrchu. Môžeš krúžiť stále dookola, no neprenikneš dovnútra kruhu.

Keď niekto povie „viem o Bohu“, hovorí vlastne, že nevie vôbec nič, pretože ako môže čokoľvek vedieť o Bohu? Boh je stred, nie okraj. Je možné vedieť veľa o hmote, pretože tá v sebe neukrýva stred, je len okrajom. Nie je možné vedieť o vedomí, nezahŕňa nikoho. Hmota je len vonkajšok, možno ju poznať. Veda je poznanie. Samotné slovo veda znamená poznanie – poznanie okraja, poznanie niečoho, čomu chýba stred. Vždy, keď sa k stredu približuješ cez okraj, minieš ho.

Musíš sa ním stať – to je jediný spôsob, ako ho poznať. O Bohu nemožno vedieť nič. Musíš len byť, totiž bytie v tomto prípade znamená poznanie. Keď je reč o Najvyššom, rozprávaním „o“ Ňom znova a znova mŕime cieľ. Musíš vstúpiť dnu a stať sa celkom.

Preto Ježiš hovorí: „Boh je láska.“ Čo môžeš vedieť o láske? Svedomito študuješ, môžeš sa stať učeným človekom, no nedotkneš sa podstaty, neprenikneš hlbšie. Lásku spoznáš, len keď budeš milovať. A nielen to – lásku spoznáš, len keď sa staneš láskou. Dokonca aj milenec pomíne, pretože ten tiež patrí okraju. Dvaja zamilovaní ľudia sú odrazu neprítomní. Neexistujú. Jediné, čo existuje, je láska, rytmus lásky. Môžu existovať dva póly toho rytmu, no oni v skutočnosti neexistujú. Zrodilo sa čosi mimoriadne, čosi z iného sveta. Oni pomínuli.

Láska ožíva, keď si vo svojom vnútri prázdny. Poznanie ožíva, keď si vo svojom vnútri plný. Poznanie patrí egu a ego nikdy neprenikne do stredu, ostáva na okraji. Okraj môže poznať len okraj. Nemôžeš poznať nič zo stredu prostredníctvom ega. Ego ti umožní štúdium, urobí z teba výnimočného vzdelanca, možno aj religionistu, ozajstného znalca. Môžeš poznať všetky Vedy, Upanišády, Bibliu i Korán, a napriek tomu nevedieť nič. Ozajstné poznanie nepochádza zvonka, je to čosi, čo nadobudneš, keď prenikneš dovnútra a staneš sa celkom.

Mníška Chiyono študovala celé roky...

Mohla študovať dokonca celé životy. Ty študuješ už mnoho životov. Stále sa pohybuješ v kruhu. No ak sa niekto pohybuje v kruhu, vytvára to veľkú ilúziu – máš pocit, že napreduješ. Vždy máš pocit, že sa hýbeš vpred, no nikam nedôjdeš, pretože sa stále pohybuješ v kruhu. To isté stále dokola. Práve preto nazvali hinduisti tento svet „samsara“. Samsara znamená koleso, niečo okrúhle. Neustále sa hýbeš, no bez výsledku, hoci máš pocit, že cieľ je na dosah. „Blížim sa k cieľu, pretože mám už veľký kus cesty za sebou.“ Pohybuješ sa vo veľkom kruhu. Nikdy ho nevnímaš ako kruh, pretože z neho poznáš len časť. Takže vždy je to cesta, dráha. Práve to sa deje už mnoho životov.

Chiyono študovala a študovala, *no márne sa snažila dosiahnuť osvietenie* – nie preto, že je to ťažké, ale pretože keď ho študuješ, unikne ti celá

pointa. Si na nesprávnej ceste. Je to, akoby sa niekto snažil dostať do miestnosti cez stenu. Niežeby bolo ťažké vstúpiť dnu, no treba vojsť dverami. Cez stenu sa to zdá byť problematické, nemožné. No dá sa dostať dnu. Len si na nesprávnej ceste. Na začiatku cesty veľa ľudí kladie dôraz na štúdium, učenie sa, poznanie, informácie, filozofiu, teológiu, rôzne systémy. Začnú od „o“, potom narazia na stenu.

Ježiš hovorí: „Klopte a bude vám otvorené.“ Ty však pamätaj na to, aby si klopal na dvere. Nechod' klopať na stenu, inak ti veru otvorené nebude. Vlastne, ak zaklopeš na dvere, ak sa naozaj dostaneš do ich tesnej blízkosti, zistíš, že boli dávno otvorené. Čakali na teba. Čakali, vítali ťa, chceli ťa prijať. Čakali na teba, a ty si narážal na stenu. Čo je stena? Keď začneš klásť dôraz na štúdium a nie na číre bytie, narážaš na stenu.

Jestvuj, bud'! Nezbieraj informácie. Ak chceš spoznať lásku, miluj. Ak chceš zažiť Boha, medituj. Ak chceš okúsiť nekonečno, modli sa. Hlavne bud'! Nechci poznať modlitbu. Nesnaž sa zhromažďovať to, čo o nej povedali iní. Učenie nepomôže, naopak, odučenie áno. Zanechaj svoje doterajšie vedomosti, aby si mohol skutočne poznať. Zanechaj všetky informácie a spisy, zabudni na Korán či Bibliu či Bhagavadgítu, tie sú bariérami, tie tvoria stenu. Ak budeš naďalej narážať na stenu, dvere sa nikdy neotvoria, pretože neexistujú. A ľudia narážajú na Korán, narážajú na Vedy, narážajú na Bibliu – dvere zostávajú zatvorené. Pokračujú v štúdiu, neprestávajú, a tak ako mníška Chiyono, snažia sa márne. Veď ona *študovala celé roky, márne sa snažila dosiahnuť osvietenie.*

Čo je osvietenie? Je to uvedomenie si, kým si. Nijako nesúvisí s vonkajším svetom. Nijako nesúvisí s tým, čo hovoria iní ľudia. To je nepodstatné. Ty si predsa súčasťou toho tajomstva! Prečo prikladať taký význam Biblii, Koránu či Bhagavadgíte? Zavri oči a prenikneš do tajomstva v celej svojej nekonečnej sláve. Zavri oči a dvere sa otvoria dokorán. Si súčasťou mystéria a preto nemusíš nikoho prosiť o radu. Budeš sa veľa pýtať... a podstata ti unikne. Samotné otázky sú dôkazom toho, že si myslíš, že si sa stratil. Že zháňaš mapu. No pre vnútorný svet nejestvuje žiadna mapa – nie je potrebná, pretože nesmeruješ na neznáme miesto.

Naozaj, vôbec sa nepohybuješ. Už si tam. Si v cieli. Nie si hľadač pravdy, si osvietenie samotné. Takže čo je osvietenie? Keď hľadáš mimo seba – to nie je osvietenie, keď hľadáš vo svojom vnútri – to je osvietenie. Znamená to,

že jediný rozdiel spočíva v zameraní pozornosti. Ak sa zameriaš na vonkajší svet, si neosvietený. Ak sa zameriaš na vnútorný svet, si osvietený. Takže otázkou je len to, ktorý si vyberieš.

Kresťanský termín „obrátene“ či „konverzia“ je krásny, no uplatňuje sa hrozným spôsobom. Obrátene neznamena obrátiť hinduistu na kresťanskú vieru či kresťana na hinduistickú. Obrátene jednoducho znamená obrátiť sa. Obrátene znamená obrátiť sa k zdroju, do vlastného vnútra, potom sa skutočne obrátiš, premeniš. A tvoje vedomie môže prúdiť dvoma smermi – von či dovnútra, existujú len tieto dve možnosti prúdu tvojho vedomia. Von môže prúdiť celé veky, no nikdy nedosiahne cieľ, pretože cieľ je pri zdroji. Cieľ sa nenachádza vpredu, ale vzadu. Cieľ sa nenachádza v budúcnosti. Je tam, odkiaľ si prišiel. Cieľom je zdroj. To treba pochopiť do hĺbky. Ak sa vrátiš na začiatok, dosiahneš cieľ.

Osvietenie znamená vrátiť sa k zdroju a ten zdroj je v tvojom vnútri. Tam v tebe prúdi, pulzuje a neprestajne prekypuje život. Prečo sa obracať na iných? Študovať znamená pýtať sa iných. Chceš sa dozvedieť viac o sebe a pýtaš sa iných? To je vyslovene pochabosť. Je to nanajvýš absurdné – chcieť vedieť viac o sebe a pýtať sa iných. Študovať znamená hľadať odpoveď. Ty sám si tou odpoveďou!

Chiyono študovala celé roky, no márne sa snažila dosiahnuť osvietenie.

Je to prirodzené, samozrejmé. Nie je na tom nič zlé. Hľadala pravdu prostredníctvom štúdia.

Ďalej treba mať na pamäti nasledovné: tvoje bytie je život, no žiadna kniha nie je živá. Knihy sú odsúdené na to, aby boli mŕtve. Knihy sú ako mŕtvol. Pýtaš sa mŕtvych na svoj život. Nikam to nevedie. Krišna ti veľmi nepomôže, ani Ježiš – pokiaľ sa nestaneš Krišnom či Ježišom. Otázky o živote ti nemôžu zodpovedať nebožtíci. A ak si myslíš, že nájdeš vytúženú odpoveď, tvoje zistenia ťa budú ťažiť čoraz viac, no odpoveď na tú jednu otázku zostane neznáma. To sa stáva človeku, ktorý nasáva vedomosti, je mysliteľ a filozof. Unavuje ho jeho vlastná snaha, samé slová, slová a ešte raz slová – je v nich stratený. Odpoveď tu však bola odjakživa. Jediné, čo je potrebné, je ponoriť sa do svojho vnútra.

Nie, nikto ti nedá odpoveď, ktorú hľadáš. Nechod' za ľuďmi, obráť sa na seba samého. A pokiaľ vyhľadáš duchovného vodcu, môže ti len pomôcť nájsť odpoveď v sebe samom, to je všetko. Žiaden guru ti neposkytne odpoveď ani ti neodovzdá kľúč. Môže ti len pomôcť hľadať v tvojom vnútri, nič viac, nič menej. Tam sa ukrýva kľúč, tam sa ukrýva poklad, tam sa ukrýva všetko.

Raz v noci niesla staré vedro s vodou. Ako tak kráčala, sledovala, ako sa mesiac v splne odráža na vodnej hladine vo vedre. Zrazu sa však bambusové popruhy, ktoré držali vedro pohromade, pretrhli a vedro sa rozpadlo. Voda sa vyliala, odraz mesiaca zmizol – a Chiyono dosiahla osvietenie.

Raz v noci niesla staré vedro s vodou...

Ty tiež nesieš jedno veľmi, veľmi staré vedro s vodou. To je tvoja myseľ, naplnená myšlienkami. Je to to najstaršie, čo so sebou nosíš, takmer mŕtve.

Myseľ je vždy stará, nikdy nie je nová. Ani ňou zo svojej podstaty byť nemôže, pretože súvisí s pamäťou. Ako môže byť pamäť nová? Myseľ zahŕňa všetko poznané. Ako môže byť všetko poznané nové? Myseľ zahŕňa minulosť. Ako môže byť minulosť nová? Pozri sa na svoju myseľ: všetko, čo obsahuje, je staré, mŕtve. Chvíľa, ktorú prežívaš, sa hneď stane minulosťou. Keď čosi spoznáš, hneď je to preč. Nie je to tu a teraz, všetko hneď odchádza do sveta mŕtvych.

Takže myseľ už zo svojej podstaty, myseľ ako taká, je stará. Preto sa z nej nikdy nič kreatívne nezrodí. Myseľ nemôže byť originálna, vie byť len repetitívna. Neprestajne opakuje. Môže opakovať mnohorakým spôsobom, môže opakovať a používať nové slová, no stále ide o to isté. Myseľ nedokáže poznať a byť za jedno s ničím sviežim, mladým, novým. Kedykoľvek ťa postretne niečo svieže, mladé, nové, myseľ treba odstaviť bokom, pretože len tak ťa neoslepí minulosť, prach minulosti. Vtedy sa v tvojom zrkadle odráža to, čo je tu a teraz.

Všetko nové sa rodí z vedomia, nie z mysle. Vedomie je tvojím najvnútornejším zdrojom. Myseľ pokrýva prach, ktorý sa nakopil počas tvojich mnohých ciest, akoby si sa nikdy nekúpala. A tak neustále putuješ životom, špiny

pribúda, aj prachu je čoraz viac, no ty si sa nikdy neokúpala. Tvoja myseľ sa nikdy neokúpala. Lipneš na nej. Je celá špinavá. A akákoľvek forma meditácie je spôsobom, ako okúpať myseľ, dopriať jej vnútorný očistný kúpeľ, aby prach zišiel a skryté vedomie sa predralo na povrch a mohlo sa stretnúť s realitou.

Realita a ty ste si blízko, no k stretnutiu nedochádza, pretože medzi realitou a tebou stojí myseľ. Všetko vôkol seba vidíš cez sklíčko mysle. Všetko vôkol seba počuješ cez myseľ – a potom si takmer hluchý, takmer slepý. Ježiš hovorí svojim učeníkom: „Kto má uši, nech počúva. Kto má oči, nech sa pozerá.“ Všetci majú oči ako ty. Všetci majú uši ako ty. Ježiš však vie, ako aj ja viem, že si hluchý, že si slepý.

Vždy, keď počúvaš cez myseľ, v skutočnosti nepočúvaš, pretože myseľ interpretuje, myseľ prifarbuje, myseľ mení a zmiešava skutočnosti a všetko, čo sa k tebe dostane, je už staré. Myseľ ťa klame. Myseľ ti ponúka vlastný zmysel, vlastnú interpretáciu. Myseľ ti núka svoj komentár.

Musíš sa stať ozajstným poslucháčom... Ozajstné počúvanie znamená vedieť počúvať bez toho, aby sa o slovo hlásila myseľ. Ozajstný pozorovateľ má tiež schopnosť pozorovať svet bez toho, aby sa o slovo hlásila myseľ – pozorovať ho nezaujato, bez posudzovania, odsudzovania, jednoducho bez akéhokoľvek hodnotenia, bez jednoznačného áno či nie. Keď sa ti prihovám, už aj vidím, ako mi tvoja myseľ prítakáva na znak súhlasu či krúti hlavou na znak nesúhlasu. Hoci je to neviditeľné, ja to vidím. Možno si to neuvedomuješ, no niekedy nečujne hovoríš áno, lebo myseľ sa ujala vedenia. Inokedy zas hovoríš nie, lebo myseľ sa ujala vedenia, vstúpila do hry, zhodnotila situáciu. Zakaždým si však vedľa.

Len keď budeš počúvať, a nie súdiť, zrazu si uvedomíš, že všetkému je na vine myseľ. Je stará, na to treba pamätať, a v žiadnom prípade nemôže byť nová. Takže nikdy si nemysli, že máš originálnu myseľ. Žiadna myseľ nie je originálna, všetky sú staré, repetitívne. Preto myseľ miluje opakovanie a za každých okolností je proti všetkému novému. A keďže myseľ stojí za zrodom spoločnosti, spoločnosť je vždy proti všetkému novému. Myseľ stojí za zrodom štátu, civilizácie, morálky, tie sú proti všetkému novému.

Čokoľvek, čo vytvorí myseľ, bude vždy proti všetkému novému. Nemožno nájsť nič ortodoxnejšie než myseľ.

Myseľ nepripúšťa žiadnu revolúciu. Takže ak si myslíš, že si revolucionárom vďaka myšli, než v sebaklame. Komunista nemôže byť revolucionárom, pretože nikdy nemeditoval. Jeho komunizmus stojí na myšli. Zamenil biblie – neverí v Ježiša, verí v Marxa, alebo verí v Mao Ce-tunga, ktorý je najnovšou edíciou Marxa –, no stále verí. Je rovnako ortodoxný ako hinduista, katolík či moslim. Ortodoxia sa nemení, pretože nezáleží na tom, čomu veríš. Ortodoxia súvisí s tým, či veríš myslou, ortodoxia má priamy súvis s myslou. Myseľ je najortodoxnejšou silou na svete, a zároveň tou najkonformnejšou.

Takže čokoľvek, čo myseľ vytvorí, nemôže byť nikdy nové, vždy to bude staré. Myseľ bude vždy brojiť proti všetkému novému, vždy bude mať kontrarevolučný charakter. Preto nie je na svete iná než náboženská revolúcia, inak to ani byť nemôže. Len náboženstvo môže byť revolučné, pretože náboženstvo siaha k samotnému zdroju. Zanechá myseľ, staré vedro a odrazu je všetko nové, pretože myseľ interpretovala všetko ako staré. Zrazu si opäť dieťaťom. Pozeráš sa na svet sviežimi mladými očami, bez poznania, učnosti. Stromy sú zrazu sviežim závanom zelene. Aj tá sa zmenila – už nie je nevýrazná, ožila. Zrazu vtáčia pieseň za oknom znie tvojim ušiam akosi lahodnejšie.

To zažívajú na vlastnej koži ľudia, ktorí vyskúšajú drogy. Presne to na drogách zaujalo Aldousa Huxleyho. Drogy oslovujú novú generáciu po celom svete. Prečo? Pretože droga na kratší či dlhší čas chemicky vyradí myseľ z bežného fungovania. Obzrieš sa vôkol seba – a všetky farby sú proste zázračné. Nikdy si nič podobné nezažil. Obyčajný kvet sa stane celým vesmírom, nesie v sebe Božiu slávu. A obyčajný list v sebe ukrýva takú hĺbku, akoby sa cezeň vyjavila pravda. Všetko sa okamžite zmení. Droga však nemôže zmeniť svet, len chemicky odstaví myseľ.

Môžeš sa však od nej stať závislý – neskôr si droga podmaní aj myseľ. Len na chvíľu, zo začiatku, prvý, druhý, tretí raz môžeš myseľ oklamať chémiou. Tá si však postupne zvykne na drogu a znova prevezme velenie. Počiatočná fascinácia pomíne. Myseľ sa stáva závislou od drogy. Začína si pýtať dávku – táto požiadavka teraz pochádza z mysle. Nakoniec už nebude možné, aby si chemicky odstavil svoju myseľ. Vznikne nepríjemná závislosť. Stromy znova zovšednejú, stratia žiarivé farby a všetko bude opäť ponuré. Droga ňa zabila, no nedokázala zabiť myseľ.